

WIADOMOŚCI TARNOWSKIE

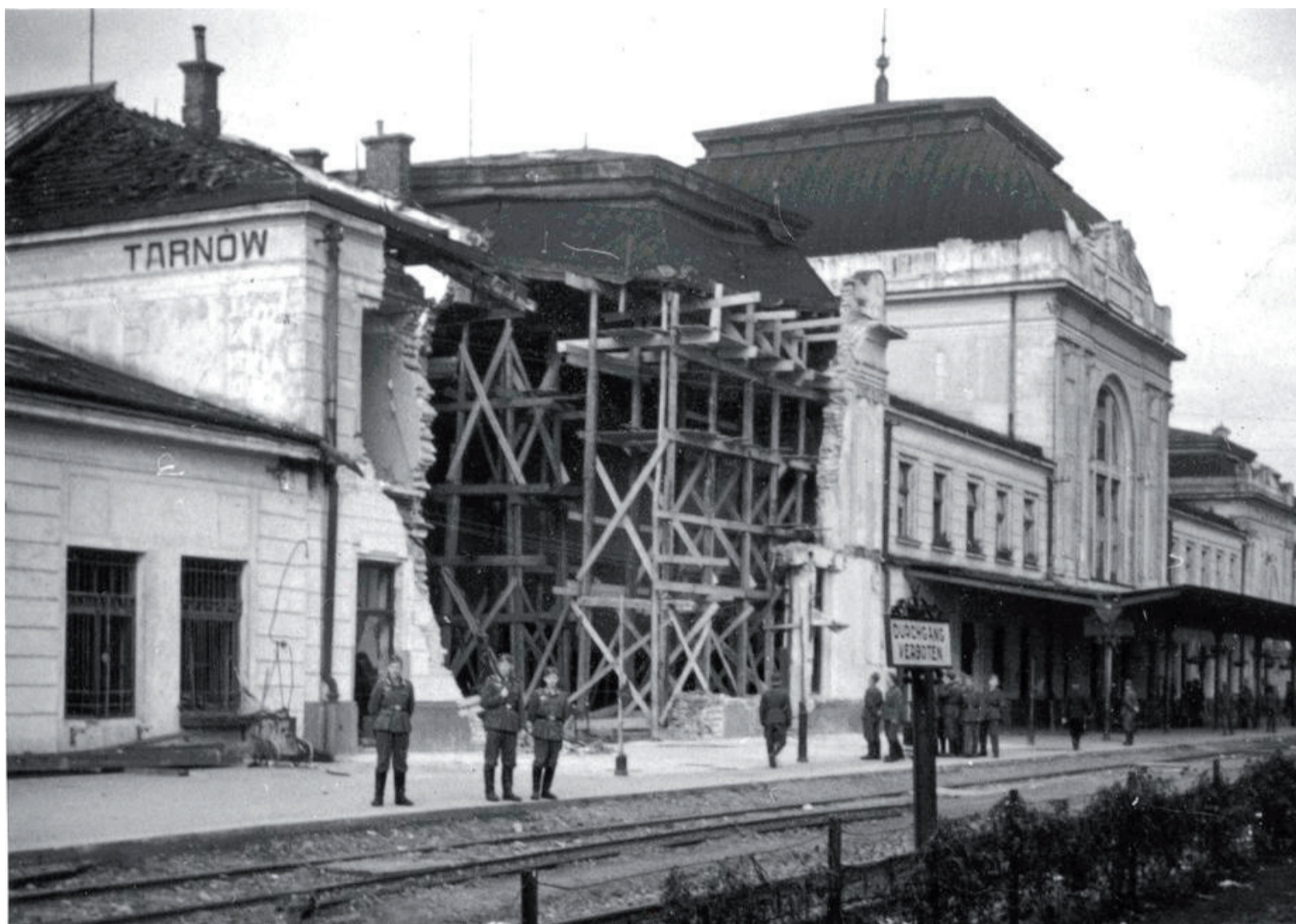
Ilustrowany tygodnik polityczny, gospodarczy, społeczny i informacyjny.

Rok XV.

Tarnów, wrzesień 2019

Nr. 62

Wojna zaczęła się w Tarnowie

Nazwiska zidentyfikowanych ofiar eksplozji:

1. Stanisław Nalepa
2. Władysław Wróbel
3. Stanisław Bejski
4. Adam Para
5. Józef Dudek
6. Bojm Izrael Pinkwas
7. Władysław Biewiasz
8. Rozalia Postawa
9. Józef Ryguła
10. Stanisława Kołowska
11. Leibisch Gelernter
12. Janina Ziaja
13. Michał Biernat
14. Jan Czaja
15. Sura Ryn
16. Władysław Kudela

Ciał czterech osób nie udało się zidentyfikować.

Złowrogim zwiastunem zbliżającej się wojny był zamach bombowy na dworcu w Tarnowie 28 sierpnia 1939 roku. Śmierć poniosło 20 osób, 35 zostało rannych. Zamach był dziełem niemieckich dywersantów, a jego bezpośredni wykonawca został zatrzymany.

28 sierpnia 1939 roku o godzinie 23.18 gmachem dworca kolejowego w Tarnowie wstrząsnął potężny wybuch. W przechowalni bagażu eksplodowała bomba zegarowa. W wyniku eksplozji zginęło 20 osób. Rannych zostało kolejnych 35, z których niestety część zmarła w kolejnych dniach. Część

dworca uległa zniszczeniu. Ośmiominutowe opóźnienie pociągu z Krakowa sprawiło, że na dworcu było mniej osób niż spodziewali się zamachowcy. Ponadto kilka minut przed zamachem odjechał ze stacji wojskowy transport.

Wybuch ten był złowrogim zwiastunem zbliżającej się wojny. Eksplozja na tarnowskim dworcu kolejowym była wynikiem akcji dywersyjnej, zorganizowanej przez wywiad niemiecki.

Bezpośrednim wykonawcą zadania był Antoni Guzy, mieszkaniec Bielska. Urodził się w mieszanym małżeństwie – matka była Niemką, ojciec Polakiem. Materiały wybuchowe zo-

stały przemycone z Niemiec. 28 sierpnia Guzy przywiózł je do Tarnowa w walizce i złożył w przechowalni bagażu. 1 września został on tymczasowo aresztowany, a po rozpoczęciu wojny wywieziony z Tarnowa i jego dalsze losy pozostają nieznane.

Terrorystyczne akcje niemieckie na ziemiach polskich tuż przed wybuchem wojny miały na celu wywołanie paniki wśród ludności cywilnej oraz dezorganizowanie akcji mobilizacyjnej wojska. Pierwszymi ofiarami zbliżającej się wojny stały się osoby, które oczekiwały na pociąg. To początek listy ofiar II wojny światowej, na której znalazło się 50 milionów istnień ludzkich.

1939

1 września - Napaść Niemiec na Polskę.
 3 września - Wielka Brytania i Francja wypowiedziały wojnę III Rzeszy.
 17 września - Napaść Związku Sowieckiego na Polskę.
 28 września - Podpisany został akt kapitulacji Warszawy.
 2 października - Kapitulacja Rejonu Umocnionego „Hel”. W rejonie Kocka początek ostatniej bitwy kampanii polskiej.
 30 listopada - Agresja Związku Sowieckiego na Finlandię.

1940

5 marca - Biuro Polityczne KC WKP(b) podjęło uchwałę o rozstrzelaniu polskich jeńców wojennych. W wyniku tej decyzji zgładzono około 22 tys. obywateli polskich.
 12 marca - Podpisanie traktatu pokojowego kończącego wojnę sowiecko-fińską.
 9 kwietnia - Niemcy zaatakowały Danię i Norwegię.
 10 maja - Niemcy zaatakowały Holandię, Belgię i Luksemburg. Początek ofensywy wojsk niemieckich we Francji. W Wielkiej Brytanii powołano rząd jedności narodowej z Winstonem Churchillem.
 15 maja - Kapitulacja wojsk holenderskich.
 21 maja - Wojska niemieckie dotarły do kanału La Manche.
 26 maja - 4 czerwca - Ewakuacja wojsk brytyjskich.
 28 maja - Kapitulacja wojsk belgijskich.
 10 czerwca - Włochy wypowiedziały wojnę Francji i Wielkiej Brytanii.
 14 czerwca - Wojska niemieckie wkroczyły do Paryża.
 16 czerwca - Premierem rządu francuskiego został marszałek Philippe Petain. Armia Czerwona wkroczyła do Tallina i Rygi.
 17 czerwca - Marszałek Philippe Petain zwrócił się do Niemiec o zawieszenie broni.
 22 czerwca - Kapitulacja Francji wobec Niemiec.
 24 czerwca - Kapitulacja Francji wobec Włoch.
 1 sierpnia - Rozkaz Adolfa Hitlera dotyczący zwiększenia ataków lotniczych i morskich na Wielką Brytanię.
 8 sierpnia - Początek zmasowanych niemieckich ataków lotniczych na Anglię. „Bitwa o Anglię” trwała do 31 października 1940 r.
 27 września - Niemcy, Włochy i Japonia podpisały pakt trójstronny.
 28 października - Atak wojsk włoskich na Grecję.
 9 grudnia - Początek brytyjskiej kontrofensywy w Egipcie, zakończonej w lutym 1941 r. zdobyciem Cyrenajki.
 17 grudnia - Adolf Hitler podpisał plan wojny ze Związkiem Sowieckim, oznaczony kryptonimem „Barbarossa”.

1941

11 lutego - Lądowanie oddziałów niemieckich w Afryce Północnej.
 11 marca - Prezydent Roosevelt podpisał ustawę Lend and Lease.
 28 marca - Ofensywa wojsk niemieckich w Afryce Północnej.
 6 kwietnia - Atak wojsk niemieckich na Jugosławię i Grecję.
 13 kwietnia - Sowiecko-japoński pakt o nieagresji.
 27 kwietnia - Wojska niemieckie wkroczyły do Aten.
 18 maja - Kapitulacja wojsk włoskich w Etiopii.
 20 maja - Początek niemieckiego desantu na Kretę.
 22 czerwca - Początek niemieckiej agresji na Związek Sowiecki.
 12 lipca - Podpisanie sowiecko-brytyjskiego układu wojskowego.
 30 lipca - Gen. Sikorski podpisał z ambasadorem ZSRR Majskim polsko-sowiecki układ o wspólnej walce przeciwko III Rzeszy.
 12 sierpnia - Winston Churchill i Franklin D. Roosevelt podpisali tzw. Kartę Atlantyczną.
 14/15 sierpnia - Pierwszy masowy nalot brytyjskich bombowców na Niemcy.
 9 września - Początek niemieckiej blokady Leningradu.
 30 września - Początek niemieckiej ofensywy na Moskwę.
 19 października - W Moskwie ogłoszono stan oblężenia.
 27 listopada - W rezultacie brytyjskiej ofensywy przerwane zostało oblężenie Tobruku.
 28 listopada - Kapitulacja oddziałów włoskich w Afryce Wschodniej.
 4 grudnia - Gen. Władysław Sikorski i Józef Stalin podpisali w Moskwie polsko-sowiecką deklarację o walce z Niemcami.
 6 grudnia - Początek kontrofensywy Armii Czerwonej w rejonie Moskwy. Wielka Brytania wypowiedziała wojnę Węgrom, Rumunii i Finlandii.
 7 grudnia - Japoński atak na amerykańską bazę Pearl Harbour.
 8 grudnia - Japonia wypowiedziała wojnę Stanom Zjednoczonym, Wielkiej Brytanii, Australii i Kanadzie.
 11 grudnia - Niemcy i Włochy wypowiedziały USA wojnę.

Na zawsze utkwiła w mej pamięci feralna noc 28 sierpnia 1939 roku. Wraz z kolegą staliśmy pod wieżą wodną, pełniąc swą służbę od 10. wieczorem. Noc była pogodna, a ruch na dworcu duży: poborowi jechali do swych garnizonów, wielu powracało z wakacji, na placu przed dworcem stały fiakry (...) Dłużyło nam się to przemienne krążenie w lewo i w prawo, ale w poczuciu obowiązku i młodzieńczej gorliwości, trwaliliśmy na ograniczonej przestrzeni. Zmiennicy mieli nadejść o północy. Zazdrościliśmy nieco kolegom pełniącym służbę na peronach, gdzie panował ruch, a na naszym posterunku pustka i ciemne planty kolejowe.

Zegarków nie mieliśmy. Rozprawdzający dbał o punktualne rozprawdzanie zmian i właśnie wtedy, gdy miałem wzrok zwrócony ku placowi, ujrzałem pomarańczowo-czerwony błysk oraz kłęb dymu i pyłu wydobywający się z budynku dworca, z miejsca, gdzie restauracja i wyjście z peronów... O dziwo, do dzisiaj nie mogę sobie przypomnieć żadnego huk. Tylko krzyk, lament biegających ludzi, kwik wierzgających koni dorożkarskich. Byłem zdenerwowany, spięty, coś mówiliśmy do siebie; zdjęliśmy z ramion karabiny i przeładowaliśmy, rozglądając się w ciemnościach, światła na placu bowiem zgasły, przez dłuższy czas zdawało się nam, że za moment ktoś nas zaatakuje... Nic takiego nie nastąpiło. Dochodził do nas jedynie krzyk i nawoływania; trwaliliśmy na miejscu, oczekując zawalenia się na nasze głowy ogromnej budowli zbiornika. Po zmianie warty poszliśmy na stację. Pył i gruz pokrywał rannych i trupy, wokół straszliwy chaos i bałagan. Szok.

Roman Kolasiński „Wspomnienia”

5 Pułk Strzelców Konnych

5 Pułk Strzelców Konnych – nawiązujący nazwą do czasów Księstwa Warszawskiego – stacjonowała w Tarnowie od września 1920 roku do lat trzydziestych XX wieku. W 1921 roku Tarnów został stałym garnizonem pułku. Pod koniec lat dwudziestych pułk przeniesiono do Dębicy, chociaż oficjalne pożegnanie z Tarnowem odbyło się na rynku w grudniu 1934 roku.

W 1921 roku stacjonująca w Tarnowie jednostka została zreorganizowana i zredukowana w związku z ostatecznym zakończeniem wojny. Strzelcy konni stacjonowali w Tarnowie do 1938 roku, kiedy to zostali przeniesieni do nowo wybudowanych koszar w Dębicy.

W „okresie tarnowskim” pułkiem dowodzili kolejno pułkownicy: Aleksander Ehrbar, Adam Rozwadowski, Jan Kanty Olszewski, Juliusz Kleeberg i Ignacy Kowalczewski. Kolejnym dowódcą, już w Dębicy, został płk Kazimierz Kosiarski, który dowodził pułkiem w czasie kampanii wrześniowej.

Kampanię wrześniową pułk rozpoczął na Śląsku w okolicach Zawiercia, walcząc w składzie Krakowskiej Brygady Kawalerii. Z terenu Śląska dębicczy ułani wycofywali się w kierunku Pińczowa, w którego obronie uczestniczyli, Buska - Zdroju, a następnie Szczucina, gdzie zamierzano bronić przepraw i mostów. Maszerując cały czas na wschód, żołnierze 5 pułku dotarli w okolice Janowa Lubelskiego, Biłgoraja, a zakończyli swój szlak bojowy w Tomaszowie Lubelskim.

Większość oficerów i żołnierzy, którzy przeżyli odwrót, dostali się do niewoli, niewielka grupa kontynuowała działania partyzanckie jeszcze w październiku 1939 roku pod dowództwem kapitana Lucjana Sławika, który ostatecznie podjął decyzję o rozformowaniu oddziału.

23 sierpnia wracałem z tenisa, kiedy usłyszałem przez megafon wiadomość o zawarciu paktu Ribbentrop – Mołotow. Zrozumiałem natychmiast, że oznacza to wojnę, nie umiałem tylko wyciągnąć z tego żadnych konsekwencji (...) Nie przypuszczałem nawet, że wojna oznacza całkowite zniszczenie świata, w którym wyrosłem i do którego przywykłem. (...) Była ciepła sierpniowa noc, trochę po jedenastej. Jaś grał Błękitną serenadę Plessowa. Nagle usłyszeliśmy potężną detonację. To na dworcu kolejowym wybuchła bomba, podłożona przez niemieckiego sabotażystę. Część budynku wyleciała w powietrze. Wojna zaczęła się w Tarnowie.

(...) Wciąż jeszcze łudziliśmy się, że najgorszego da się uniknąć. Nie mogliśmy uwierzyć, że to jest możliwe. Rodzice pocieszali się nadzieją. 1 września wszystko stało się jasne. O świcie padły na Tarnów, który był ważnym węzłem kolejowym, pierwsze bomby. Ojciec miał jeszcze nogę w gipsie, ale pojechał na dworzec towarowy, by sprawdzić, co się dzieje w magazynach zbożowych, powierzonych jego opiece. Było to już bez znaczenia. Zaczęła się wojna. Skończyła się moja młodość.

Roman Szydłowski „Wojna zaczęła się w Tarnowie”

16 pułk piechoty

16 pułk piechoty – jednostka związana z dziejami Tarnowa w okresie międzywojennym. Funkcjonował kolejno pod nazwami: 57 Pułk Piechoty Ziemi Tarnowskiej, 13 pułk piechoty, a od lutego 1919 roku 16 pułk piechoty. 27 maja 1927 roku z rąk Prezydenta RP pułk otrzymał sztandar, będący darem społeczeństwa powiatów tarnowskiego, brzeskiego i dąbrowskiego. We wrześniu 1939 roku wziął udział w bitwie pod Pszczyną, 20 września 1939 roku pułk został rozformowany.

W kampanii wrześniowej 16 pułk piechoty walczył w składzie 6 Dywizji Piechoty, którą dowodził generał brygady Bernard Mond. Dywizja weszła w skład Grupy Operacyjnej „Bielsko”, która z kolei została podporządkowana dowódcy Armii Kraków.

Dywizja rozlokowana została na 18 kilometrowym pasie wokół Pszczyny. Walki o odcinek zasadniczy miały trwać długo. Niestety proporcje sił były na niekorzyść Polaków.

Rankiem 2 września główne siły dywizji zostały ponownie zaatakowane przez niemiecką 5 Dpnc. Około 200 czołgów zdołało przebić się przez pozycje, wyjść na tyły i rozbić artylerię dywizyjną. W tej sytuacji dowódca pułku rzucił w samobójczym ataku dla zatrzymania czołgów dwa bataliony 16 pp. Doszło do masakry – II batalion został dosłownie rozjechany przez czołgi. Poległo 217 żołnierzy..

Skutki przegranej bitwy miały wpływ na losy całej Armii „Kraków”; która musiała wycofać się z całego obszaru, wschodniego Górnego Śląska.

W dniach 7 i 8 września dywizja walczyła w obronie przepraw na rzece w rejonie Biskupic Radłowskich. 16 pp zdołał przepłynąć się przez Dunajec.

6 Dywizja Piechoty złożyła broń 20 września 1939 około godziny 15.00. W chwili kapitulacji stan dywizji wynosił około 3 tysięcy żołnierzy, jednakże do dział i ciężkich karabinów maszynowych nie było już prawie zupełnie amunicji.

1942

- 1 stycznia - W Waszyngtonie 26 państw podpisało Deklarację Narodów Zjednoczonych (wśród nich Polska).
- 9 stycznia - Początek ofensywy Armii Czerwonej, która do końca lutego odrzuciła wojska niemieckie od Moskwy.
- 21 stycznia - Początek kontrofensywy wojsk niemieckich w Afryce Północnej.
- 15 lutego - Wojska japońskie zdobyły Singapur.
- 7 marca - Wojska japońskie zdobyły Rangun w Birmie.
- 10 kwietnia - Kapitulacja oddziałów amerykańskich na Półwyspie Bataan (Filipiny).
- 6 maja - Wojska japońskie zajęły Filipiny.
- 26 maja - Początek ofensywy wojsk niemieckich i włoskich w Afryce Północnej.
- 3-7 czerwca - Bitwa o Midway.
- 21 czerwca - Wojska niemieckie zajęły Tobruk.
- 25 czerwca - Wojska niemieckie przekroczyły granice Egiptu.
- 28 czerwca - Rozpoczęcie niemieckiej ofensywy w południowo-wschodniej Rosji.
- 4 lipca - Wojska niemieckie zdobyły Sewastopol.
- 19 sierpnia - Początek walk o Stalingrad.
- 31 sierpnia - Ruszyła niemiecka ofensywa na Aleksandrię.
- 23 października - Początek ofensywy wojsk brytyjskich w Afryce Północnej.
- 7/8 listopada - Lądowanie wojsk alianckich w Maroku i Algierii.
- 11 listopada - Wojska niemieckie wkroczyły do nieokupowanej części Francji.
- 13 listopada - Wojska brytyjskie zajęły Tobruk.
- 19 listopada - Armia Czerwona rozpoczęła kontrofensywę na południu Rosji.

1943

- 14-25 stycznia - Spotkanie Winstona Churchilla i Franklina D. Roosevelta w Casablance.
- 18 stycznia - Przerwanie blokady Leningradu.
- 2 lutego - Kapitulacja wojsk niemieckich pod Stalingradem.
- 19 kwietnia - Początek Powstania w Getcie Warszawskim.
- 12-13 maja - Kapitulacja wojsk niemieckich i włoskich w Afryce Płn.
- 12-25 maja - Rozmowy Winstona Churchilla i Franklina D. Roosevelta w Waszyngtonie: decyzja o lądowaniu wojsk alianckich na południu Włoch.
- 5 lipca - Początek niemieckiej ofensywy pod Kurskiem - największa bitwa pancerna II wojny światowej.
- 10 lipca - Lądowanie wojsk alianckich na Sycylii.
- 24-30 lipca - Masowe naloty alianckie na Hamburg.
- 25 lipca - We Włoszech Benito Mussolini został odsunięty od władzy i aresztowany.
- 14-24 sierpnia - Rozmowy Winstona Churchilla i Franklina D. Roosevelta w Quebec m.in. na temat inwazji we Francji.
- 3 września - Lądowanie wojsk brytyjskich w Kalabrii.
- 8 września - Ogłoszenie zawieszenia broni z Włochami.
- 12 września - Niemieccy spadochroniarze uwolnili więzionego Benito Mussoliniego.
- 19/20 września - Wojska alianckie zdobyły Sycylię.
- 26 września - Armia Czerwona odzyskała Smoleńsk.
- 13 października - Włoski rząd wypowiedział wojnę Niemcom.
- 23 października - Ofensywa Armii Czerwonej nad Dnieprem.
- 3 listopada - Wojska sowieckie odzyskały Kijów.
- 22-26 listopada - Konferencja w Kairze z udziałem Winstona Churchilla, Franklina D. Roosevelta oraz Czang Kaj-szeka.
- 28 listopada - 1 grudnia - Konferencja Wielkiej Trójki w Teheranie: Winston Churchill, Franklin D. Roosevelt i Józef Stalin.

1944

- 17 lutego - Likwidacja kotła pod Białą Cerkwią i Korsuniem - straty niemieckie około 55 tys.
- 4 marca - Początek ofensywy wojsk sowieckich na Ukrainie.
- 5 marca - Rozpoczęcie operacji alianckiej w Birmie.
- 19 marca - Początek niemieckiej okupacji Węgier.
- 12 maja - Wojska alianckie przełamały tzw. linie Gustawa.
- 18 maja - Oddziały II Korpusu Polskiego zdobyły ruiny klasztoru benedyktynów na Monte Cassino.
- 4 czerwca - Do Rzymu wkroczyły oddziały amerykańskie.
- 6 czerwca - Siły zbrojne państw zachodnich rozpoczęły lądowanie w Normandii.

Z Tarnowa do Auschwitz

14 czerwca 1940 roku z tarnowskiego dworca kolejowego wyruszył pierwszy transport 758 więźniów do obozu koncentracyjnego w Auschwitz. Kilkuletni pobyt w obozie przeżyło około 200 więźniów z tego transportu.

14 czerwca 1940 roku z Tarnowa wyruszył pierwszy transport 728 więźniów do KL Auschwitz. Przeważali wśród nich mieszkańcy południowej Polski, m.in. członkowie ruchu oporu, działacze polityczni oraz osoby zatrzymane podczas próby nielegalnego przekroczenia granicy w celu wstąpienia w szeregi Wojska Polskiego we Francji.

Po rozpoczęciu okupacji zakład karny w Tarnowie został przekształcony w więzienie polityczne i etapowe, w którym więźniowie z innych zakładów i aresztów byli gromadzeni przed wysyłką na egzekucję lub deportacją do obozów.

W przeddzień wyjazdu transportu wytypowanych do wywozu przewieziono z tarnow-

skiego więzienia do budynku łaźni. O świcie następnego dnia pod eskortą policji przeprowadzono więźniów ulicami: Wałową, Krakowską na rampę kolejową, skąd wyruszyli do obozu. Więźniów nie poinformowano, jaki jest punkt docelowy podróży. Podczas postoju w Krakowie usłyszeli natomiast z megafonów informację o zajęciu Paryża przez Niemców. Transport dotarł do Oświęcimia jeszcze tego samego dnia w godzinach popołudniowych. Kilkuletni pobyt w obozie przeżyło ok. 200 więźniów z pierwszego transportu.

Wywiezionych z Tarnowa do Auschwitz więźniów upamiętniono monumentem przed budynkiem dawnej łaźni, odsłoniętym 14 czerwca 1975 roku, w 35. rocznicę wyjazdu pierwszego transportu.

Natomiast 14 czerwca roku 2010 na pierwszym peronie dworca w Tarnowie odsłonięto obelisk upamiętniający wszystkie transporty, jakie wyjechały z miasta do KL Auschwitz. Na obelisku znalazły się nazwiska wszystkich więźniów z pierwszego transportu.

II wojna światowa to największa wojna w historii. Trwała od 1 września 1939 roku do 8 maja 1945 roku, a w Azji do 2 września 1945 roku. Działania wojenne prowadzono w Europie, Afryce, Azji oraz na oceanach.

Dokładna liczba ofiar II wojny światowej nie jest znana. Według różnych szacunków mogło w niej zginąć od 50 do ponad 70 mln ludzi.

1 września 1939 roku w godzinach porannych Wehrmacht uderzył na Polskę wzdłuż granicy polsko-niemiecko-słowackiej. Wojnę rozpoczęło zbombardowanie Wielunia o godzinie 4.35. Następnie, o godzinie 4.45, pancernik „Schleswig-Holstein” rozpoczął ostrzał polskiej placówki wojskowej na Westerplatte.

Tego samego dnia, we wczesnych godzinach rannych, Niemcy uderzyli na Poczta Polską w Wolnym Mieście Gdańsku, aresztowali pierwszych Polaków mieszkających w Gdańsku i wymordowali polskich kolejarzy w Szymankowie.

W ciągu pierwszych trzech dni polskie wojska przegrały bitwę graniczną i zostały zmuszone do odwrotu na całej linii frontu.

17 września na skutek realizacji paktu Ribbentrop-Mołotow z 23 sierpnia 1939 roku i dodatkowego tajnego protokołu o podziale stref wpływu na ziemiach polskich na Rzeczpospolitą na całej długości granicy polsko-sowieckiej uderzyły oddziały Armii Czerwonej. Agresja sowiecka była „usprawiedliwiona” tezą o „wzięciu w obronę ludności ukraińskiej i białoruskiej i upadkiem państwa polskiego”.

23-24 czerwca - Armia Czerwona rozpoczęła operację białoruską.
20 lipca - Nieudany zamach na Adolfa Hitlera w Wilczym Szańcu.
1 sierpnia - Wybuch Powstania Warszawskiego.
15 sierpnia - Lądowanie wojsk alianckich w południowej Francji.
24 sierpnia - Wyzwolenie Paryża.
25 sierpnia - Rumunia wypowiada wojnę Niemcom.
26 sierpnia - Bułgaria ogłosiła wystąpienie z wojny i neutralność.
29 sierpnia - Wybuch powstania na Słowacji.
5 września - Związek Sowiecki wypowiedział wojnę Bułgarii.
8 września - Bułgaria wypowiedziała wojnę Niemcom.
9 września - Zakończenie stanu wojny Związku Sowieckiego z Bułgarią.
11 września - Wojska amerykańskie przekroczyły granicę Niemiec.
11-16 września - Konferencja w Quebec z udziałem Winstona Churchilla i Franklina D. Roosevelta:
19 września - Podpisanie zawieszenia broni pomiędzy Związkiem Sowieckim i Finlandią.
13 października - Wojska brytyjskie i greckie wkroczyły do Aten.
15 października - Regent Węgier Miklos Horthy ogłosił zawieszenie broni z aliantami.
16 października - W wyniku puczu wspieranego przez Niemcy władzę na Węgrzech przejął Ferenc Szalasi, przywódca węgierskich faszystów.
20 października - Armia Czerwona wspólnie z oddziałami jugosłowiańskimi wkroczyła do Belgradu.
28 października - Bułgaria podpisała zawieszenie broni z aliantami.
16 grudnia - Początek niemieckiej ofensywy w Ardenach.

1945

12 stycznia - Rozpoczęła się zimowa ofensywa Armii Czerwonej.
24 stycznia - Armia Czerwona doszła do Odry.
4 - 11 lutego - Konferencja „Wielkiej Trójki” w Jałcie: Winston Churchill, Franklin D. Roosevelt, Józef Stalin.
13 lutego - Wojska sowieckie zajęły Budapeszt.
13-14 lutego - Naloty alianckie na Drezno.
3 marca - Finlandia wypowiedziała wojnę Niemcom.
1 kwietnia - Inwazja wojsk amerykańskich na Okinawę.
5 kwietnia - Związek Sowiecki wypowiedział pakt o nieagresji z Japonią.
13 kwietnia - Armia Czerwona zajęła Wiedeń.
16 kwietnia - Armia Czerwona rozpoczęła ofensywę na Berlin.
19/20 kwietnia - Wojska amerykańskie zajęły Lipsk.
25 kwietnia - Nad Łabą doszło do spotkania Armii Czerwonej z wojskami amerykańskimi i brytyjskimi.
26 kwietnia - Wojska 2 Frontu Białoruskiego zdobyły Szczecin. Rozpoczęły się obrady konferencji założycielskiej Narodów Zjednoczonych.
28 kwietnia - Włoscy partyzanci rozstrzelali Benito Mussoliniego.
30 kwietnia - W Berlinie samobójstwo popełnił Adolf Hitler.
2 maja - SS-Obergruppenfuehrer Karl Wolff podpisał akt kapitulacji wojsk niemieckich we Włoszech.
4 maja - Admirał Hans Georg von Friedeburg podpisał akt kapitulacji wojsk niemieckich w Holandii, Danii, Norwegii i północnych Niemczech.
6 maja - 1 Dywizja Pancerna gen. Stanisława Maczka zajęła Wilhelmshaven. Armia Czerwona zdobyła Festung Breslau.
7 maja - W kwaterze głównej gen. Dwighta D. Eisenhowera w Reims gen. Alfred Gustaw Jodl, w obecności przedstawicieli czterech mocarstw alianckich, podpisał akt bezwarunkowej kapitulacji Niemiec.
8 maja - Na żądanie Stalina kapitulacja Niemiec została powtórzona. W Karlhorst, na przedmieściach Berlina, marszałek Georgij Żukow o godz. 22.30 przyjął bezwarunkową kapitulację niemieckich sił zbrojnych od feldmarszałka Wilhelma Keitla. W Moskwie, ze względu na dwugodzinną różnicę czasu był już 9 maja.
10 maja - Armia Czerwona zdobyła Pragę.
22 czerwca - W Moskwie odbyła się parada zwycięstwa. Zakończenie walk na Okinawie.
26 czerwca - Przedstawiciele 50 państw podpisali w San Francisco Kartę Narodów Zjednoczonych.
17 lipca - 2 sierpnia - Konferencja Wielkiej Trójki w Poczdamie: Winston Churchill (Clement Attlee), Harry Truman i Józef Stalin.
6 sierpnia - Amerykanie zrzucili bombę atomową na Hiroszimę.
8 sierpnia - Związek Sowiecki wypowiedział wojnę Japonii.
9 sierpnia - Amerykanie zrzucili bombę atomową na Nagasaki.
10 sierpnia - Rząd japoński zwrócił się do aliantów z propozycją kapitulacji.
2 września - Bezwarunkowa kapitulacja Japonii.